

Gáspár Tibor: A kis hősök is győzhetnek, ha bátran cselekednek

Tisztelet mindazoknak, akik együtt emlékeznek Európa legújabb kori történelmének kiemelkedő eseményére, az 1956-os magyar forradalomra és szabadságharcra. És együtt emlékeznek az 1956-os komáromi diákok bátor helytállására.

Szabadságharcainkhoz minden időben idegen célok, idegen törekvések is kapcsolódtak. De ezek a haszonleső idegenek mindig csak addig támogattak bennünket, amíg el nem érték saját céljaikat. Aztán cserbenhagyták a magyarokat, s nekünk maradt a csalódás és a további véres küzdelem. Így volt ez már az erdélyi fejedelmek korában, és így volt a II. Rákóczi Ferenc által vezetett szabadságmozgalmunk idején, amikor a franciák használták ki bennünket. Csak addig tartották a szövetséget II. Rákóczi Ferencsel, amíg el nem érték a spanyol örökösödési háborúban saját céljaikat. Aztán magára hagyták II. Rákóczi Ferencet. A következményeit mindnyájan ismerjük.

De így volt ez az 1848/49-es szabadságharcunk idején is, amikor vezetőink egy része abban reménykedett, hogy majd Anglia – ahogy vezetői ígérték – hadat üzen a magyarok ellen harcoló osztrák császárnak. És mi történt? Az angol külügyminiszter hadüzenet helyett azt üzent a bécsi udvarnak: gyorsan verjék le a magyarok lázadását. Megint csak a csalódás! És hogy csalódott Görgey, a honvédhadsereg parancsnoka, aki abban a reményben tette le a fegyvert a világosi síkon az oroszok előtt, hogy majd az oroszok nem szolgáltatják ki szabadságharcunk tábornokait a véres kezű Haynaunak! Görgey csalódásának következménye lett október 6-a. És csalódásainkat folytathatnám tovább a XX. század gyalázatos Trianonjától egészen napjainkig.

Es hogy csalódtak ötven évvel ezelőtt azok a magyar fiatalok, akiknek vére pirosra festette Budapest utcaköveit?! Ők is abban reménykedtek, hogy majd a nyugati hatalmak megvédik őket, támogatják véres küzdelmüket. Nem tudták, hogy a nyugati vezetők megüzenték Moszkvának, nem avatkoznak be a magyarországi eseményekbe, s ezzel mintegy szabad kezet adtak a Szovjetunióknak a magyar forradalom és szabadságharc eltiprásához. Igen, 1956-ban is magára maradt a magyar, úgy, mint történelme során annyiszor, de az a tudat, hogy egyedül kell megvívnia Európa legmagasztosabb forradalmát, csodálatos egységbe fogta a Kárpát-medencei magyarságot. Hiszen a román rabságban élő székelyek, erdélyiek mellett ott állt a délvidéki magyarság, ott álltak a kárpátaljaiak, ott álltak a vérző Magyarország mögött a felvidékiek. És ott álltak ennek a gimnáziumnak a növendékei.

Azon az október 25-i napon volt tanítványaim történelmet írtak. Jól emlékszem rá. Október 25-én, amikor reggel beléptem a tanári szobába, Holczhei Viktor kollégám azzal fogadott, hogy a dél-komáromi állomás épületére már ki-tűzték a kommunista címer nélküli nemzeti zászlót. Kollégámnak ez a közlése annyira föllelkesített, hogy én hagytam minden pedagógiai kötelességem, rohantam ki a Dunaparra. Ahogy a hídhöz értem, láttam, hogy csehszlovák katonák egy tűzérési löveget állítanak tüzelőállásba az állomás felé. A Duna-parton pedig katonák tucatjai lövészárkokat ástak, géppuskafészeket alakítottak. A tisztek távcsővel figyelték a dolgokat a túloldalon.

A dél-komáromi állomás épületén az őszi szél lobogtatta a kommunista címer nélküli nemzeti zászlót. Néhány perc múlva teherautókon fiatalok érkeztek az állomás épülete elé, és gyönyörűen énekelték a Kossuth-nótát. Az egész Erzsébet-sziget visszhangozta: Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni. Éljen a magyar szabadság! Éljen a haza! Hát ezzel a gyönyörű élménnyel rohantam vissza ide a

gimnáziumba, s ahogy az első emeletre értem, látom, hogy tanítványaim vonulnak fel ide az aulába. Velük jöttem. Az első sorban már itt ültek az én idősebb tanártársaim. Illendően köszöntöttem őket, de tanítványaim hangoskodtak, hogy üljek közéjük. Engedtem a kérésüknek, odaültem. Néhány perc múlva belépett az aulába az igazgató vezetésével a tanfelügyelő és a pártbizottsági küldöttség. Az igazgató, miután köszöntötte a vendégeket, átadta a szót a tanfelügyelőnek. Ő a maga értelmi színvonalán elkezdte mondani, hogy Magyarországon fegyveres ellenforradalmi bandák garázdálkodnak, gyilkolják az embereket, fosztogatják az üzleteket, és azt követelik, hogy a dicső szovjet csapatok vonuljanak ki Magyarország területéről. /.../ Azzal folytatta, hogy egy szöveget olvasott fel. Ennek a szövegnek, ahogy a naplómban én akkor megörökítettem, a lényege a következő volt: A Komáromi Magyar Középiskola tanulói elítélik a magyarországi ellenforradalmat, és – itt a lényeg: követelik annak fegyverek által való leverését. Majd azzal folytatta a tanfelügyelő, hogy mivel ezt a nyilatkozatot el akarják küldeni Prágába Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a csehszlovák kormánynak, és – itt a hangsúly: a Szovjetunió prágai nagykövetségének, ezért a jelenlévőknek ezt meg kell szavazniuk. És jött az utasítás a diktatúra nyelve szerint: Tessék a kezeket fölemelni! Az aulában halotti csend volt. Egyetlen kéz sem emelkedett a magasba. Itt az asztalnál ülők tanácstalanok voltak, elkezdtek sugdolózni. Néhány másodperc után újra a tanfelügyelő vette át a szót, akkor már inkább ordított: Ti, diákok, a Szovjetunióknak és a kommunista pártnak köszönhetitek azt, hogy tanulhattok. De ti ezt itt nem érdemlitek meg! Nem háláljátok meg! Éppen ezért, ha így viselkedtek, nem mehetek érettségire! Nem mehetek majd egyetemre, főiskolára! – És többször elmondta ezt a fenyegetést, aztán mély lélegzetet vett, és újra felszólította a jelenlévőket, hogy tessék megszavazni! Egyetlen kéz nem emelkedett a magasba most sem. Hát ez már sok volt. Akkor már nemcsak a tanfelügyelő, hanem a mellette lévő is elkezdtek fehéredni. A tanítványaim pedig a hátsó sorokból kettős-hármas csoportokban kezdték elhagyni az aulát. Az igazgató, hogy mentse a helyzetet, fölállt, és utasította a még itt lévőket, hogy a tanulók vonuljanak le az osztályokba, és a tanárok folytassák a tanítást.

Megmondom őszintén, ötven év folyamán soha ilyen félelemmel nem mentem ki ebből a tereméből. Féltem a bátor tanítványaimat. Éreztem, tudtam talán, hogy az atomfegyverekkel rendelkező Szovjetunió nem fogja engedni, hogy Magyarországon győzzön a forradalom. És ha vérbe fojtják a magyar forradalmat és szabadságharcot, akkor majd

▶▶▶ jön a büntetés. És ennek áldozatául esnek az én bátor tanítványaim is. Mi lesz, ha majd betartják ezt a fenyegetést? Ha nem engedik őket érettségire, nem engedik tovább tanulni? Hány fiatal tehetséges gyerekek teszik tönkre az egész jövőjét? Aztán, amikor a következő napon bementem hozzájuk, beléptem a tanterembe, cinkostársként összemosolyogtunk. A tanítványaimnak ez a mosolya eloszlatta a féltelmeimet. Ezeket a gyerekeket nem lehet megfélemlíteni. Ezek nagyon is tudták, hogy mit cselekedtek. Ezek jövőjét nem lehet tönkretenni. A legközelebbi honvédelmi órán ugyan, ezt utólag tudtam meg tőlük, beöltöztették őket katonaruhába, nyilván azt a látszatot keltve, hogy majd bevetik őket a magyarországi harcokba, de hát erre nem került sor. És hál' istennek, az ígért büntetés is elmaradt. Elmaradt, mert miután november 4-én és a következő napokban a szovjet tankok vérbe fojtották a magyar szabadságharcot, az itt lévő diktatúra emberei örömmámorban úsztak, és elfeledkeztek a komáromi diákokról. No, de hát rólunk nem feledkeztek el, a büntetést aztán mi kaptuk később.

Igen. Ez volt október 25-én, amikor a komáromi diákok történelmet írtak. Ők akkor voltak bátrak, amikor a bátorság ezer veszéllyel járt. Akkor, amikor a csehszlovák politikai rendőrség pribékjei nemcsak figyelték, nemcsak nyilvántartották azokat a magyar értelmiségieket, akik védték a magyar iskolákat, ápolták a magyar kultúrát, akik bátran kiálltak a felvidéki magyarság jogai mellett, akik vállalták a megmaradásunkért vívott harcot, nemcsak figyelték, hanem durván zaklatták és embertelenül üldözték őket.

A komáromi 56-os diákoknak ez a bátor helytállása 350 éves gimnáziumunk legszebb hagyományai közé tartozik. Ez az emléktábla hirdesse a következő nemzedékeknek azt a történelmi igazságot, hogy a kis hősök is győzni tudnak, ha bátran, ha féltelenül, ha önbizalommal cselekednek.

Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc Európa történelmének egyik legcsodálatosabb eseménye volt. Csodálatos, mert egy maroknyi nép pusztán kézzel szembeszállt az akkori világ leghatalmasabb hadseregével. Azzal a hadsereggel, amellyel nem mert ujjat húzni a nagyképű Amerikai Egyesült Államok sem. A magyar nemzet két esetben védte meg a nyugati kereszténységet. A XVI–XVII. században a mohamedán törököktől, és 1956-ban a bolsevista ateizmustól. A magyar nemzetnek ezt a hőstettét mind a mai napig nem értékelték azok, akik ránk zúdították a gyalázatos két Trianont, és akik nem akarják felülvizsgálni a trianoni bűncselekményt.

Azt mondják, hogy mi, magyarok nemcsak csodaváró,

hanem csodát teremtő nemzet vagyunk. Ezt a gyönyörű erényünket krónikáinkból, de mondhatnám úgy is, hogy östörténetünkéből hoztuk magunkkal. Valahonnan a turáni fennsíkról. Amikor Attila király meghalt, halála után fia, Csaba királyfi vezetésével a hunok egy része elhagyta a Kárpát-medencét. De meghagyták az itt maradóknak: hogyha halálos veszedelembbe kerültek, akkor üzenjete nekünk a tűzzel, a vízzel, a földdel, és mi visszajövünk, és megvédünk benneteket minden veszélytől. És múltak az évek, és az itt maradók valóban halálos veszedelembbe kerültek. És akkor, úgy, ahogy Csaba királyfi meghagyta, üzentek nekik. És egy éjszaka kivilágosodott az ég, és a csillagoknak útján eljöttek Csaba királyfi harcosai, és megvédték az itt hagyottakat a halálos veszedelemtől.

A katonaruhába öltöztetett, X. és XI. osztályba járó fiúk
1956. november 7-én

Ha mi, mai magyarok sokszor üzenünk nekik bátor helytállásunkkal, iskoláink színvonalával, népi kultúránk ápolásával, hogy védjenek meg minket, akkor talán majd egyszer újra visszajönnek. Újra kivilágosodik az ég, és a csillagoknak égi útján eljönnek hozzánk Csaba királyfi harcosai, és elhozzák a történelmi igazságot az oly sokszor megszégyenített, megalázott, földre tiport szegény magyar népnek. Adj a jó Isten, hogy így legyen!

A 2006. október 28-án elhangzott beszéd szerkesztett változata.

Nagy Gáspár:

Magyar abszurd

Rendezői példány

(1)

Nálunk

**– két vállrándítás között –
történelmileg úgy alakult
hogy a hóhérok**

a vérbírák

a sortűz-vezénylők

a szadista államvédelmisek

a legfőbb ügynökök

és a megzsarolt kis besúgók

sem tudnak (képtelenek)

megbocsátani

áldozataiknak (FÜGGÖNY)

/.../

Mi is ott voltunk...

A pedagógiai iskola a komáromi gimnázium épületében kapott helyet. Itt indította el sok nehézséget, nincstelenséget látott tanári kara hatékony nevelőmunkáját.

Az 1956-os forradalom számunkra sem volt közömbös. Mindannyian igyekeztünk kifejezni együttérzésünket, s a magyarországi diákságot mintaképünknek tekintettük. A nehezen megszerzett nemzeti színű szalagból kokárdákat készítettünk. Akinek nem jutott, színes fejű gombostűkből tűzött ki piros-fehér-zöldet a ruhájára. Megegyeztünk, hogy ha valakit a szlovák és orosz órákon felhívnak felelni, az egész osztály feláll.

Az orosz szakos tanárnő csak annyit mondott erre: „Megértem magukat, lányok.” Másképpen reagált a szlovák szakos tanárnőnk. Azonnal hívta az igazgatót, és tőle várta a szerinte megérdemelt büntetés kiszabását. Dr. Zsombor Miklósné, drága Jolánka nénink rámutatott a kokárdára, és azt mondta: „Nem kívül, belül legyetek, lányok, igazi magyarok!” Ez nekünk egész életre szólt.

Szlovák szakos tanárnőnk az azonban nem elégítette ki az igazgató intelme, szigorúbb büntetést várt. Jött is, egy egész küldöttség, s a diákságot az aulába terelték. Végig kellett hallgatnunk az elvtársak intelmeit, fenyegetéseit, majd csendben kivonultunk a díszteremből, vissza az osztályba.

A tanári kar tagjai azután szinte havonta kihallgatásra jártak, az igazgatónőnknek pedig minden lépését figyelték. Minket, diákokat, azzal büntettek, hogy a Szocialista Ifjúsági Szövetség (SZISZ) egyenruhájában, indulókat énekelve kellett ballagnunk. A ballagókat a városban is figyelték. Vajon hova teszik le virágaikat? A felsőbb szervek megvadták igazgatónőnk, hogy azzal indított el bennünket, ne a Gottwald-szoborhoz menjünk, hanem Jókai szobrához, és menjünk be a templomba is.

Mi, diákok, a parancs szerint vittünk virágot a Gottwald-szoborhoz. A honvédelmi ismereteket tanító tanárunk ezt fényképen is megörökítette, s a kép is segített az igazgatónk elleni vádak megcáfolásában.

Persze, sokan voltunk, akik a kötelező felvonulás után a Jókai-szoborhoz is vittünk virágjaikból. Akkor is csendben, a legnagyobb tisztelettel tettük, mint ahogyan most, ötven év múltán is elhelyeztük koszorúnkat a gimnázium dísztermében felavatott emléktáblánál.

H. Vámos Piroska

Tisztelt emlékező közösség, tisztelt jelenlévők! Kedves volt diáktársaim!

Fél évszázaddal ezelőtt mi, az akkori végzős diákok nem gondoltunk arra, hogy öt évtized elteltével számot kell adnunk és számot is adhatunk az akkori hatalommal való szembeszegülésünkről; ez az esemény azóta történelmi tudatunk szerves részévé vált. Mindezt itt a díszteremben mondhatom el, ahol ennek a helytállásnak látható jeleként ma emléktáblát leplezünk le. Most is csak a legnagyobb tisztelettel és hálával tudok visszaemlékezni tanáraink odaadó munkájára. Ők voltak azok, akik lelkiismeretes, türelmes oktató-nevelő munkájukkal szeretettel tanítottak és készítettek fel bennünket az életre, a helytállásra.

Tanáraink és diáktársaink nevét nemcsak az ősi alma materünk emlékkönyvei őrzik, hanem mi, emlékező diákok is, ahogyan az ókori kéziratok és a régi könyvek lapjainak őrszavai vigyázzák a folytonosságot.

50 évvel ezelőtt a XI. A és XI. B osztály tanulói voltunk. Osztályfőnökeink Petőcz Kálmán és Hatvanger László tanár urak voltak, Gáspár Tibor pedig történelmet tanított. Tőle akkor is az igaz történelmet, az igaz magyar történelmet tanultuk. Nemcsak mi, hanem generációk hosszú sora. Mi 1956-ban még a Szabad Kossuth Rádiót hallgattuk, ott hallottuk, hogy „hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk minden hullámhosszon”. A döbbenet erejével hatott ránk. Szinte kivétel nélkül mindenkit magával ragadott a magyar nép szabadságáért vívott hősiessé küzdelme. Ekkor történt, hogy a helyi pártbizottságból egy delegáció érkezett iskolánkba abból a célból, hogy ítélik el a magyar forradalmat és szabadságharcot. Ezért rendelték fel bennünket ide a díszterembe, hogy megszavaztassák velünk az előre elkészített nyilatkozatot, amely szerint Magyarországon nem forradalom, hanem ellenforradalom van. Számunkra a világ legtermészetesebb dolga volt, hogy nem szavaztuk meg ezt a gyalázatos förmedvényt. Ez a tanúságtétel egyenes következménye lett a tisztességes és becsületes helytállásra nevelő tanáraink munkájának, hitvallásának.

Ezt a hitvallást közvetíti Kossányi József költő is, aki 1927-ben érettségizett iskolánkban, mindnyájunk alma materében, amikor az 1956 október 23. című versében ezt írja:

*„Ügyünket hát bízzuk egy, igaz Istenre,
nem vágytunk mi soha idegen kincsekre,
ám századok vérén magyar szabadságra,
ősi földjeinken szabad aratásra,
Pozsonyban, Kolozsvárt méltó emberségre,
őrző tornyaiakon vigyázni szépségre,
vigyázni álmra, tiszta nevetésre,
mert ezért haltak meg mind a pesti srácok,
és aki hazát öl, rontsa örök átok,
ki örömet gyilkol, ne legyen otthona,
legyen népek között Káinként mostoha...
Így szólal a sámán Idő csúcsán állván,
körülötte sereglik századoknak szárnyán
hősöknek serege, s kik legelő álltok
fényes napsütésben, ti vagytok, holt srácok
a legnagyobb hősök, örökélő hősök,
dicsőségtek mondják bárdok és regösök
s könnyünk, büszkeségünk hulljon tireátok
magyar gyermekhősök, drága pesti srácok...”*

Oláh György

Szaporodnunk kell!

Dr. Bastrnák Ferenc a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre nevében a taggyűlés kezdetén köszöntötte a megjelenteket, közöttük külön a tatai öregdiákok küldöttségét, dr. Körmendi Géza elnök, valamint dr. Hídvéghy Egon és kedves felesége személyében. Megköszönte az „ötvenhatosoknak” az akkori helytállást, valamint azt, hogy részt vállaltak az igen felemelő ünnepség megszervezésében. Külön méltatta az iskola mindenkori tanári karát, amelyben „mindig voltak olyan tanárok, mint Gáspár tanár úr és kollégái, akik a magyarság megtartására, magyar nemzeti öntudatra és emberségre nevelték akkor is gyermekeinket, amikor az integrál-számítást, vagy az egyszeregyet tanították”.

Mint mondta, nagyon nehéz ilyen lélekemelő ünnepség után taggyűléssel foglalkozni, ezért igyekszik mondanivalóját lerövidíteni, hogy utána a közös ebéden kötetlenül folytathassuk a beszélgetést az iskola éttermében.

Azok kedvéért, akik esetleg eddig nem tudtak volna róla, elmondta, hogy 2004-ben megalakult a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre. Alapszabályunk és a tevékenységünkről szóló beszámolók megtalálhatók eddigi hírleveleinkben, itt olvashatnak terveinkről, programunkról is. Kérte azokat, akik még nem járultak hozzá tevékenységünkkel, javaslataikkal ezek gazdagításához, tegyék meg. Eddig 185 írásban jelentkezett tagunk van. Az előző évi taggyűlésen hozott döntés alapján a nyugdíjasok számára is elfogadható tagdíjban állapodtunk meg. A tagdíjából, adóink 2 százalékából, és szponzorok segítségével fedezzük a tevékenységünkkel kapcsolatos kiadásokat. Ennek köszönhetően hírlapunk ingyenes, mindenki számára elérhető. Aki igényt tart rá, megkaphatja az iskola titkárságán. Akik meghagyták címüket és a postaköltséget, azoknak diáktársaink elküldik postán. Az első szám 2004 decemberében jelent meg, azóta minden negyedévben pontosan megjelent a lap. Kérte a jelenlévőket, írásaikkal, visszaemlékezéseikkel gazdagítsák a lap tartalmát, észrevételeikkel segítsék színvonalának biztosítását. A lap megjelentetését azért is fontosnak tartja, mert ezzel gimnáziumunk működése, eredményei még ismertebbé válhatnak.

Az öregdiák társaság iskolatörténeti dokumentumokat is gyűjt, fölfedve ezzel gimnáziumunk, illetve a korábban itt működő pedagógiai iskola történeti értékeit. Ezeknek egy része kiállítás formájában van jelen fent a padlástérben, érdemes megnézni. A további föltárások folynak. Ezt a munkát segítik elő találkozásaink az öregdiákok társaságában, illetve a testvériskolák öregdiákjaival fenntartott kapcsolataink. Így sikerült dokumentumokat szerezni Pannonhalmáról, nagyon jó a kapcsolatunk a tatai öregdiákokkal, legújabbban a Szent István Gimnázium öregdiákjaival vettük fel a kapcsolatot Budapesten. Barátaink örömmel fedezik fel az iskola jubileumi emlékkönyvében közölt névsorokban rokonaik, ismerőseik, barátaik nevét, e találkozások révén is hozzájutunk iskolánk egykori diákjai és családtagjai által őrzött dokumentumokhoz, valaha itt érettségizett felmenőik bizonyítványaihoz, tablóihoz, fényképekhez, amelyek nem egy esetben valamilyen koffer mélyén rejtőznek, s amelyek ígéreteik szerint gazdagítani fogják ezt a gyűjteményt. ▶▶▶

Gyarpodik gyűjteményünk a „harmadik emeleten”

Baráti Körünk támogatói 2006-ban

Készpénzzel támogattak:

Mgr. Alföldi Károly
Csikász László
Ing. Lagschád István
Less Márta
Nágelné Stégmár Mária Anna
Németh László
Ing. Répás István
MUDr. Répás János
Špačinskyné Kálmán Zsuzsanna
Sz-né Szalay Mária
Szemes András
Dr. Hídvéghy Egon (tatai öregdiák)

Adójuk 2 %-ával támogattak:

Altdorfferné Tomaschek Berta
Bajcsi Anna
Dr. Bastrnák Ferenc
Habenicht Erzsébet
Jóba Terézia
Jókai Ágnes
Ing. Kurucz András
Less Márta
Less Zsuzsanna
Lovász Gabriella
RNDr. Lovász Tibor
N-Lél Rt
Orosz László
Rappai Árpád
PhMr. Tóthné V. Terézia

*

Sokan munkájukkal is támogatják Baráti Körünk tevékenységét. Ennek köszönhetően gyarpodik iskolatörténeti gyűjteményünk, készül és jut el diáktársainkhoz negyedévenként a hírlapunk, s szerveződnék rendezvényeink. Köszönjük munkájukat.

▶▶▶ Várjuk Önöktől azt is, hogy akinek régi könyvtára van, örökölte, esetleg elhelyezési gondjai akadnak, adományozza azt a gimnázium könyvtárának. Nagyon szép könyvtár van a tetőtérben, azt is érdemes megnézni.

Alapszabályunkban megtalálható az is, hogy szeretnénk segíteni diákjainkat és tanárainkat is, ha Isten is úgy akarja, nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is. Ehhez az kellene, hogy nemcsak fizikai, hanem jogi személyektől is sikerüljön a 2 százalékokból pénzt gyűjteni. Eddig egy intézmény segített bennünket nagyobb összeggel ilyen módon, ezt külön köszönjük. Emellett voltak támogatóink, akik rendezvényeinket segítették anyagiakkal otthoniasabbá tenni, nekik is köszönjük. Támogatóink nevét évente közzéteesszük hírlapunkban.

Lényegesnek tartottuk, hogy ezt a társaságot valamilyen módon összefogjuk – mondta az elnök, mert szükség van arra, hogy az értelmiség szót értsen. Szót értsen, mint 1956-ban, szót értsen 2006-ban is, amikor ugyancsak van mit mondanunk egymásnak a túloldali történések kapcsán is. Természetesen elsődleges feladataink közé tartozik az, hogy támogassuk azokat a tanárokat, akik 1956 szelleméhez hasonló diákokat nevelnek. De meg kell említeni azokat a szülőket is, akik nagyon jól állították be az iránytűjét ezeknek a gyerekeknek akkor, amikor a magyar gimnáziumba

jöttek. Mert tudjuk jól, hogy egyes bizonytalankodó szülők különböző okokat találva nem ide küldik gyermeküket, de pár lépéssel odébb, a szomszédba. Ezek a gyerekek elveszítik gyökereiket, elveszítik tartásukat, és a mi számunkra sajnos elvesznek. Azt is tudjuk, hogy népességünk fogy, és ezt nem engedhetjük meg, legalábbis tenni kell az ellen, hogy ez tovább folytatódjon. Itt most már szaporításról van szó, részünkről szőszaporításról is azoknak szólóan, akik egykéket vállalnak, vagy nem akarnak családot. Itt mindannyiunknak küldetésünk van. Szaporodnunk illene. Kérte a jelenlévőket, hogy ezeket az üzeneteket vigyék szét járásunkba és azon túl is, hogy 50 év múlva itt ne egy elaggott magyarságot találjunk, hanem egy vitális, fejlett magyarságot, amely a következő ezer évben meg tudja védeni szülőföldjét.

Az elnök végül hangsúlyozta, hogy öregdiáktársaink a felsorolt tevékenységeket ingyenesen, szabadidejükben végzik, ezért mindannyiuknak köszönet jár. Megköszönve a figyelmet, Isten áldását kérte a további sikeres munkához, jó erőt, egészséget kívánva mindenkinek. Felhívta a figyelmet arra, hogy továbbra is minden hónap harmadik hétfőjén négy órakor találkozunk az iskola tanári szobájában, s minden év júniusának első szombatján nagytalálkozót szervezünk, ahova mindenkit szeretettel várunk.

Postánkból

Egy év távlatából – a jubileumi ünnepségek után

Egy éve ünnepeltük a GIMNÁZIUM-hoz kötődő többszörös évfordulókat. Felemelő érzés volt „idegenként” (csak kísérlője voltam az azóta elhunyt idős bátyámnak) részt venni az ünnepségen. A sors úgy hozta, hogy a kapcsolat szervezésünk után gyökeret vert, és így idézhetem meg gondolataimat a befogadó Baráti Körrel.

Ha az ember átmegy a HÍDON, és részt vesz a túloldali város rendezvényein, ünnepségein, a Baráti Kör szokásos összejövetelein, olyan érzése támad, hogy „mi, Magyarországon élő magyarok nem becsüljük meg eléggé, hogy magyarok vagyunk, és itt élhetünk. A külföldön élő magyarok lelkesedése, tisztelete a nyelv és a magyarság iránt bizony megsemmisítő számunkra”. Olvashattuk is nemrég lapjukban ezeket a sorokat egy debreceni tanárnő leveléből idézve.

Ez az érzés támad fel bennem is mindenkor, amikor új otthonomból hazajövök, immár Komáromból – Komáromba. Pedig nekünk hazánkat, nemzetünket jobban, szívből kellene szeretnünk, adósai vagyunk, mert sokat kaptunk tőle, és keveset adtunk neki vissza. Meg kell értenünk, át kell éreznünk, hogy felelősek vagyunk a nemzet nagy közösségéért, s mindegyikünknek mind-

Prohászka Marcell az egyik szokásos hétfői összejövetelünkön

egyikünkért egyformán kell küzdenie, áldozatot hoznia.

Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök szerint – idén emlékezünk meg halálának 80. évfordulójáról – „nincs valamire való ember, aki ne tudná, hogy a haza kincs is, erő is, hogy támasz is, vigasz is”. Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm a Baráti Kör találkozóinak résztvevőit, kifejezve köszönetemet, hogy egy gyökereitől megfosztott (áttelepített) magyart befogadtak közösségükbe. Igyekszem az „ideát” szerzett élményeket, érzéseket, de főleg a bírálatokat „odaát” is szóvá tenni kapcsolataink, együvé tartozásunk bővítése és kiegyenlítése érdekében.

Prohászka Marcell

Pro Urbe-Komárom díjas ny. tanár

Az érettségiző
Tóth Tihamér
1952-ben

MVDr. Tóth Tihamér (1931–2006)

Tóth Tihamér Ipolyságon született. Anyja, Lamy Julianna háztartásbeli, apja, Tóth Antal gyógyszerész. Öt testvér közül ő volt a legidősebb. 1941-től 1944-ig az ipolysági gimnázium tanulója, valamint a Szt. Imre cserkészszervezet tagja. A háború miatt évet veszített. 1945 szeptemberétől szlovákul kellett folytatnia tanulmányait a sági gimnáziumban. Számára ez nagy megrázkódtatást jelentett. Az 1947/48-as, majd az 1949/50-es tanévben sovén szlovák tanárai osztályismétlésre kárhoztatták, mondván: csak bányába mehet. A gimnáziumban ő volt a: „...Ty, Tatar!”

További tanulását Ipolyságon – származása, keresztény neveltetése, magyar nemzetisége miatt – ellehetetlenítették. „Osztályidegen” volt. Ottani tanárai szándékát édesanyja határozott, kemény kiállása hiúsította meg. Az 1950-ben újra nyílt komáromi magyar gimnáziumba iratkozott be. Itt végezte el a hetedik és nyolcadik osztályt, és 1952-ben leérettségizett. 1958-ban Kassán állatorvosi diplomát szerzett. 1959-től Léván és környékén tevékenykedett, több mezőgazdasági szövetkezetben látta el az állatorvosi teendőket egészen nyugdíjba vonulásáig, 1996-ig. A szakmán belül több elismerésben részesült. 1960-ban megnősült, felesége Valasek Teréz gyógyszerész lett.

A '90-es években Léván újrászervezte a cserkészetet.

Ahogy megalakult a komáromi öregdiákok baráti köre, ha ideje és egészsége engedte, mindig részt vett a találkozóinkon, s elsőik között támogatta szívvel, lélekkel a kör tevékenységét.

Ahogy öccse, Tóth Béla írta, 75 év földi szolgálat után most egy másik hazába költözött. Az ő soraival búcsúzunk tőle. Emlékét szeretettel megőrizzük.

Bátyámnak, odaát

2006. Szent Mihály havának 3. napján, 17 óra 25 perckor bevégeztetett.

Julianna és Antal elsőszülött gyermekeként 1931. Pünkösöd havának 28. napján láttad meg a napvilágot. Szeretett fiú és jó testvér voltál, fiatalabb testvéreidnek példaképe. Amikor hallottam, hogy anekdotáidban engem is emlegettél – „én és az öcsém” volt elhíresült mondásod –, mindig büszkén kihúztam magam. Nemcsak családotat, hanem hazádat, nemzetedet is hőn szeretted, keresztény és magyar cserkészszellem hatotta át egész életedet.

Mielőtt itt hagytad e kölcsönkapott földi életet, egy rövid JAJ hagyta el ajkad. Nem a fájdalom vagy a kétségbeesés jajszava, hanem három szó kezdőbetűje: Jésua, Abba, Jahve (Jézus, Atya, Isten). Ez volt búcsúd a földi élettől. A második, alig hallható JAJ talán már odaátról követte az első. Ott találtad magad egyes-egyedül, ahol hitem és meggyőződéseim szerint a Révész imígyen szólított: „Miért félsz, Te kicsinyhitű? Az Atya igazságos. Aki az ő nevével lépte át e világ küszöbét, azt ő nem taszítja el, hanem magához öleli. Ne félj! Gyere, szállj be!”

Te, kedves bátyám, bizonyára szabadkozta: nincsenek kincseid, nincs ezüstöd, euród a viteldíjra, tarisznyádban csupán földi életed erkölcsi bizonyítványa lapul. De a Révész megnyugtató: Megvallottad és félted az Urat, tisztelted atyádat és anyádat, szeretted testvéreidet, felebarátaidat. Nem öltél. Az

állatok orvosa voltál, s gyógyítottad Isten minden teremtményét, ami élt és mozgott. Ez a te viteldíjad. És elhajózott veled a végtelen égi tengeren az Úr színe elé.

Olyan hirtelen történt mindez... Már nem tudtam elmondani neked, pedig szerettem volna: őrizd meg a viszontlátásig odaát is közös emlékeinket. Ipolyságról a házat, ahol nevelődtünk. A Bernecebaráti utcát, a Szokoly-kertet, a malmot, a homoki városrészt. A templomot, a kálváriát, az iskolát, a focipályát, a temetőt, a Kutya-hegyet, a szőlőket, a Börzsönyt, a rétet a három köhíddal. Az Ipolyt a Morotvájával és Asztalosával, de nem a mostanit, amelyet mérnök emberek barbár módra kanálissá fokoztak le, hanem amelyet még a Teremtő hasított ki számárfogatú ekével az Ipoly medrének, s attól lett oly bűbájosan kanyargós... Léváról a nagypapa házat, a Valasek-házat, a szőlőket Szent Orbán szobrával... A komáromi „gimit”, ahol leérettségiztél, és ahonnan a kassai állatorvosi főiskola felé vitted az utadat...

Felsorolhatatlan megannyi emlék, amit itt hagytál, s amely most mind rám szakadt. De majd, ha utánad megyek, a sági srácokkal együtt rendezünk egy nagy "Mennyei színjátékot" az Úr vigadalmára.

A viszontlátásig emlékedet őrző öcséd:

Tóth Béla

Révkomárom, 2006. Szent András hava

Leánycserkészek a komáromi bencés gimnáziumban

Az intézet leányifjúsága 1939 októberében alakította meg a Magyar Leánycserkész Szövetség gróf Teleki Blankáról elnevezett 247. számú cserkészcsapatát. A csapat szervező testületének elnöke: dr. Dobrovich Ágoston gimn. igazgató, tagjai: Alapy Gáspár polgármester, Gidró Bonifác bencés tanár, Kocsis Károly tanár, Nagy Vencel bencés, Pálos Ferenc bencés tanár, Romhányi Árpád tanár, Sákhegyi Medárd bencés tanár; csapatvezető dr. Csukás Istvánné.

A cserkészlányok heti csapatgyűléseken igyekeztek a cserkészlet célját megismerni. Szorgalmasan készültek a III. osztályú próbára. A csapat 13 tagját dr. Zsigárdy Flóra kórházi segédorvos képezte ki az elsősegélynyújtásra. A négyhetes tanfolyam záróvizsgáján minden növendék szabályszerű képesítést nyert. A hosszan tartó téli időjárás a cserkészlányokat a négy fal közé szorította, a csapatkirándulásokat csak áprilisban kezdhették el.

1940. június 1-jén az intézet dísztermében 20 fiatal lány sorakozott fel ünnepi fogadalomtételre ragyogó arccal, tiszta, vidám lélekkel. Az ünnepség a nehéz időkhöz méltó, szerény keretek közt folyt le a tantesület és a szülők jelenlétében.

A csapat tagjai az év végén: II. osztály: Csukás Anna, Kaubek Sári, Siposs Klári, Stelczer Mária, Zimmermann Livia; III. osztály: Szilvássy Margit; IV. osztály: Koltay Edit, Oláh Magda, Rády Márta; V. osztály: Hidvégi Edit, Holota Gizella, Kaubek Edit, Zsírko Mária; VI. osztály: Banai Tóth Erzsébet, Kántor Magda, Kovách Edit, Kovách Anna; VII. osztály: Csepy Erzsébet, Dénes Mária, Horgas Mária.

Komárom thj. szab. kir. város közönsége a leánycserkészlet részére évi 150 Pengő segélyt helyezett kilátásba, s ezzel lehetővé tette néhány szegény sorsú növendék felszerelését és táborozását.

A csapat közös kirándulással fejezte be a tanévet.

A nyári szünidőben /július 1–15/ a csapat 3 tagja részt vett Balatonszárszón a központi, 14 tagja /július 15–29/ a Hármashegy alatti vezetői, illetve családvezetői táborozáson. 12 tag sikerrel vizsgázott a családvezetői tanfolyamon, 1 tag pedig letette a segédvezetői vizsgát. Megismerkedtek a közös munkával, meleg barátságot kötöttek az ország cserkészlányaival.

Az 1940/41-es tanév

Közben a sorok sűrűsödtek, egyre több diáklány jelentkezett cserkésznek. A jelöltek felvétele szeptemberben történt meg az 1940/41-es tanév kezdetén.

A csapat tagjait három „családba” osztották be. A családok virágneveket választottak, melyek közül a Mákvirág tagjai (a „mákok”) különösen kitűntek lelkesedésükkel. A csapat további próbákra készült, és többek között légoltalmi kiképzést nyert. Októberben gyönyörűszept kiránduláson vettek részt Monostoron.

Szeptemberben 12 tag a Vöröskereszt által rendezett házi betegápolási tanfolyamon vett részt. A záróvizsgán minden lány szabályszerű képesítést nyert.

A IV. A leánytanulói az 1942/43-as tanévben

zett házi betegápolási tanfolyamon vett részt. A záróvizsgán minden lány szabályszerű képesítést nyert.

December 5-én a *Mákvirág család* hangulatos Mikulás-délutánt rendezett, februárban pedig a vízcserkészekkel együtt jól sikerült vidám farsangi délutánt.

Az összetartozás érzésének erősítésére az év folyamán a cserkészlet nemes céljához méltó csapatzászló készült. A zászló beszerzését önkéntes felajánlások tették lehetővé. Szentelése őszre volt tervezve. A fő törekvés az volt, hogy a lányok minél háziasabbá nevelődjenek. Nagy szorgalommal kellett otthon részt venni a takarítás és főzés gyakorlásában. Takarítási ügyességüket a húsvéti szünetben tantermek tisztogatásával, főzési készségüket pedig a vezető lakásán mutatták be. Júniusban aztán szép kiránduláson ismét tagavatási ünnepség volt.

Ebben az iskolaévben csapatunkat a város nemes lelkű jótévedői pénzadományokkal ajándékozták meg.

A nyári nagytábor a soproni Lővérekbe tervezték, de a háborús események miatt közelebbi helyet kellett választani. Így került a csapat gróf Kálnoky Sándor földbirtokos úr birtokára, kinek megértő támogatása mellett csicsói vadaskertjében ütötték fel a tábor.

Július 17-én tette készen, vidám lélekkel indult el a csapat 18 tagja kipróbálni a táborban a szolgálatkészséget, igénytelenséget, az önmegtagadó erőnyeket, melyeket a cserkészlet törvényei megkívánnak.

Kilenc sátor félkörben vette körül a zászlót. Négy lakósátor, egy konyha-, egy ételkészítő-, egy mosdó-, egy szer-, egy vezetői sátor képezte a birodalmat.

A kapu felirata a bencés jelszó: PAX, s ebben a nyugalom, békétlen világban, itt béke volt, és alkotó munka folyt. A nyár legszebb két hetét töltötték a táborban. Délutánonként fürdés, evezés a gróf birtokán lévő gyönyörű Szakajtás nevű tavon. A tábori ételmezés nagyszerű volt. Az esti táborüzenek felejthetetlenek, ahol is népdalokat és cserkésznótákat énekelt a tizennyolc boldog cserkészlány.

▶▶▶ Leánycserkészek ...

Az 1941/42-es tanév

Szeptemberben újra jelöltek vettek fel.

A csapat munkáját nagyban hátráltatta, hogy az iskola épületében délután is volt tanítás, így nem mindig lehetett az osztályokban gyűlésezni. Erősen érezhető volt a saját otthon hiánya, de remény volt arra, hogy a fiúk otthonépületében a lányok is hozzájutnak egy helyiséghez.

Október elején a csapat 12 tagja evezősvizsgát tett dr. Pálos Ferenc tanár úr előtt. December 6-án vidám Mikulás-esttől visszhangzott a díszterem.

Közben nagy lelkesedéssel állandóan folyt a gyűjtés a Vöröskereszt céljaira, különösen a „füsttelen napon”. Az iskolaév vége táján, június 14-én szentelték fel a múlt évben megszerzett zászlót, s egyben megtörtént az új tagok avatása is.

Ezen a nyáron a nagytábor ismét gróf Kálnoky Sándor csicsói birtokán, a kies fekvésű Szakajtás mellett volt. A csapat 18 tagja lelkesedéssel s minden nehézséget leküzdve indult útnak. A két felejthetetlen hét sok tréfával és szorgos tábori munkák végzésével telt el. A tábor rendje, fegyelme példás volt. Boldog élményekkel fejeződött be ez a pihenésük is a cserkészlányoknak. Nem kis nosztalgiával bontották szét a tábort.

Az 1942/43-as tanév

Szeptemberben ismét jelöltek felvétele volt.

Tekintettel a háborús évre, karácsonykor a cserkészlányok két hadba vonult sokgyermekes apa családját keresték fel élelmiszer-, ruha-, játékfélével, ezzel példájukat adták segítőkészségüknek. December 23–24-én nagy szeretettel segítettek Olofson Placid tábori lelkes irányítása mellett 24 katonai kórterem karácsonyfáinak díszítésében.

A rövid második félév a próbákra készülődés munkáját hozta előtérbe. A próbáztatást sajnos nem lehetett már befejezni. Elmaradt sok tervezett rendezvény, kirándulás. A nehéz idők próbára tették a cserkészlányok életerőit is. Csak a remény, melyet a jövőbe vettek, táplálta a helyben lakó tagokat.

Sajnos, a háború erősen sújtotta az iskolát és vele együtt a leánycserkészetet is. Befejeződött nemes igyekezete a lelkes csapatnak. Ma már csak emlékükből él a „Leánycserkészet”. A volt tagok boldogan emlékeznek iskolai érettségi találkozókon és álmaikban ezekre az évekre.

O-né S. Klára, az egyik cserkészlány

Kaubek Edit, Vass Katalin, Siposs Klára, Kaubek Sarolta, Beszédes Boggyó a táborban

Ők már a fiúk... A Jókai cserkészek. A képek ugyancsak Csicsón készültek, a Bíró Lucián csapatparancsnoknak ajándékozott albumból valók.

